

Sprawozdanie z Seminarium z Metafizyki za rok akademicki 2003/2004

Nie jest tajemnicą, że *metafizyka* jako samodzielna dyscyplina filozoficzna zrodziła się w opozycji do *fizyki*. „Opozycja” nie musi oznaczać „wrogości”. Wręcz przeciwnie, historia filozofii i nauki uczy, że fizyka i metafizyka, badanie przyrody i dociekanie tego, co wykracza poza obszar empirii, są nierozłącznie związane ze sobą. Nic dziwnego, że w Papieskiej Akademii Teologicznej między Seminarium z Filozofii Przyrody a Seminarium z Metafizyki istnieje współpraca, ujawniająca się na rozmaitych płaszczyznach – począwszy od prywatnych dyskusji, toczonych przez uczestników obydwóch seminariów po organizowanie wspólnych spotkań.

Temat seminarium z metafizyki, prowadzonego przez ks. dra hab. Stanisława Wszółka, w roku akademickim 2003/2004 był taki sam jak rok wcześniej – „Metafizyka i metoda”. Warto zaznaczyć, że dotychczas została omówiona metoda analogii, szeroko stosowana w filozofii tomistycznej (ks. dr Wojciech Kowalski), metoda transcendentálna Bernarda Lonergana (ks. dr Dariusz Oko), metoda nurtu fenomenologicznego (dr Adam Workowski), metoda filozofii późnego Heideggera (mgr Dominika Słabik) oraz metoda jednego z przedstawicieli filozofii analitycznej, Petera F. Strawsona (mgr Anna Brożek).

W ubiegłym roku poszerzyliśmy obszar prowadzonych badań o następujące tematy:

1. Analiza jako metoda w filozofii analitycznej. Prowadzący (dr Bartosz Brożek) wyróżnił trzy sensy analizy: (1) a. jako poszukiwanie racji logicznych, (2) a. jako „rozkładanie” na czynniki pro-

ste oraz (3) a. jako przekład na język spełniający pewne warunki, np. prostoty czy precyzji. Wokół tych znaczeń toczyły się dyskusje nad propozycjami lingwistycznej szkoły oksfordzkiej: J. L. Austina i P. F. Strawsona oraz tezami innych kierunków filozofii anglosaskiej.

2. Metafora w roli metody filozoficznej. Prowadząca (mgr Anna Brożek) zaproponowała rozważenie cech charakterystycznych metafory oraz funkcjach, jakie metafora pełni w poznaniu. Dyskusje skupiły się na wyjaśnieniach obecności metafory w poznaniu. Jedną z najbardziej atrakcyjnych odpowiedzi została udzielona przez językoznawców kognitywnych (G. Lakoff, M. Johnson i in.), którzy wysunęli hipotezę, iż źródłem metafory jest „metaforyczność” samego myślenia, procesu odkrywania i uzasadniania poglądów.

3. Metody formalne w filozofii na przykładzie teorii gier (prowadzący mgr Wojciech Załuski).

4. Poznanie przez znaki oraz inne kwestie semiotyczne (prowadzący: mgr Dominika Słabik i Tomasz Furman). Dyskusje dotyczyły Ch. S. Peirce’a i oraz artykułu K. Ajdukiewicza „Epistemologia i semiotyka”¹.

5. Metoda w rosyjskiej filozofii religijnej (prowadząca s. mgr Teresa Obolevitch).

Gościem ubiegłorocznego seminarium był prof. Jacek Juliusz Jadacki z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, który zaprezentował swoją metodę analizy tekstów filozoficznych na przykładzie artykułu A. Brożek „Czas fizyczny, filozoficzny i egzystencjalny”².

W ramach wspomnianej na początku współpracy z zaprzyjaźnionym seminarium z filozofii przyrody uczestnicy seminarium z metafizyki wzięli aktywny udział w sympozjum, które miało miejsce w Pasierbcu w dniach 24–25 kwietnia 2004 r.

¹K. Ajdukiewicz, *Epistemologia i semiotyka w: tenże, Język i poznanie*, t. II, PWN, Warszawa 1985, ss. 107–116.

² *Zagadnienia Filozoficzne w Nauce* XXXI, 2002, 111–119.

Podczas spotkań seminaryjnych nie zabrakło czasu na burzliwe dyskusje, które sprzyjały doprecyzowaniu poruszanych problemów oraz krystalizacji własnych poglądów. Podsumowując pracę Seminarium w roku akademickim 2003/04 należy stwierdzić, że, zastanawiając się nad metodami uprawiania metafizyki, poszerzyliśmy nasze badania o niektóre mniej znane kierunki i zagadnienia, po raz kolejny przekonując się o bogactwie i różnorodności tej dyscypliny filozoficznej.

Opracowała s. Teresa Obolevitch